

HVORDAN TENKER

- *Det er opprettet en rekke militære installasjoner på Svalbard.*
- *Norge bruker naturvern for å presse ut Russland fra nordområdene.*

Dette er holdninger som er utbredt i militære kretser i Russland.

Nordområdene har fått økende betydning i russisk strategisk tenkning – energi, klimaendring og militære spørsmål bidrar til dette. Det betyr at premissene for den videre utvikling blir trukket opp i Moskva i tråd med Putin-regimets økende sentralisering.

Derfor blir selvsagt et viktig spørsmål: Hvordan ser verden ut for russiske militære og sikkerhetspolitiske eksperter?

- I russisk sikkerhetspolitisk

tenkning blir Norge klart oppfattet som en brikke i den vestlige blokken ledet av USA. En blokk som fortsatt har front mot Russland, understreker seniorforsker Katarzyna Zysk. Hun arbeider for tiden med oppgaven "Nordområdenes plass i russisk sikkerhetspolitikk – retorikk og diskurser blant sentrale aktører" ved Institutt for Forsvarsstudier og innledet om dette temaet på Sjømaktseminaret i Ulvik. I sine studier baserer hun seg på offentlig kildemateriale, i

Seniorforsker Katarzyna Zysk arbeider for tiden med oppgaven "Nordområdenes plass i russisk sikkerhetspolitikk" og presenterte dette på Sjømaktseminaret i Ulvik (foto. Magne Åhjem/Sjøforsvaret)

første rekke fra russiske myndigheter på føderalt nivå, artikler i pressen og fagtidsskrifter, blant annet analyser levert av offiserer som utarbeider slike oppgaver i forbindelse med sitt videre avansement.

Militære installasjoner

Noen russiske militære, politikere og eksperter mener at Norge har opprettet en rekke militære installasjoner, blant annet radiopeilings-systemer på Svalbard, og at dette har brodd mot Russland. Det er en utbredt oppfatning i Russland at naturvern også blir brukt av Norge i nord som et strategisk virkemiddel for å skyve Russland ut fra Svalbard og Barentshavet. Hun leser budskapet fra russerne slik:

- Ikke kludre det til på Svalbard.

Målet er å bli verdens neste største flåtemakt etter USA om 20-30 år. Men det er fortsatt store avvik mellom den offentlige retorikken og de økonomiske realiteter. Bilde viser krysseren "Moskva".

RUSSISKE MILITÆRE?

Man kan raskt få en reaksjon tilbake.

Norges opphevelse av de selv-pålagte restriksjoner som satte grenser for hvor langt øst i Finnmark allierte styrker kunne øve, er lagt merke til. I russiske sikkerhetspolitiske kretser er dette et eksempel på en anti-russisk holdning, og det inngår i et bredere bilde hvor vesten utnyttet Russlands stilling da landet var svakt og lå nede på 90-tallet.

Russerne utelukker ikke at økt aktivitet i nord vil kunne resultere i økt strid om rettighetene i Arktis. Her deltar foruten Norge, også USA, Canada og Danmark. Som et svar på det man opplever som en "opptrappingen" ble det denne sommeren slått til lyd for å trene opp Spetznas avdelinger (spesialstyrker) for arktisk forhold. Disse avdelingene skal også fungere som et forsvar av kontinentalsokkelen som Russland gjør krav på.

- Enkelte politikere, og særlig representanter til militære miljøer i Moskva mener at all virksomhet i de nordlige regioner, herunder i Barentshavet, er knyttet til den nasjonale sikkerhet, understreker Zysk.

Modernisering

Forfallet i de russiske væpnede styrker er nå stanset, og man har klare ambisjoner om å foreta en modernisering. Her står marinen sentralt. I den forbindelse blir flåtens evne til makt-demonstrasjoner i nære havområder, men også på verdenshavene understreket.

Målet er å bli verdens neste største flåtemakt etter USA om 20-30 år. Planen er blant annet å bygge seks hangarskip med tilhørende støttefartøy – tre til Nord-

Opprettholdelse av landets strategiske kjernefysiske kapasitet er overordnet. Deltaklasse ubåt med ballistiske missiler. (foto: NATO)

flåten og tre for operasjoner i Stillehavet.

- Om planene blir fulgt opp er selvsagt et spørsmål. Det er fortsatt store avvik mellom den offentlige retorikken og de økonomiske realiteter, sier Zysk.

Opprettholdelse av landets strategiske kjernefysiske kapasitet,

” - Ikke kludre det til på Svalbard.
Man kan raskt få en reaksjon tilbake.

som hovedgaranti for Russlands sikkerhet og stormaktsstatus, er overordnet. Bygging av nye "Borej"-ubåter med strategiske missiler har derfor prioritet, men de er også svært kostbare.

- Resultatet kan bli at man blir tvunget til å nedprioritere bygging av konvensjonelle overflatefartøy i fremtiden, sier hun.

Gamle fiendebilder

Generelt ligner det offisielle trusselbildet i Russland mye det man har i vesten, og det kretser rundt temaene: Terrorisme, spredning av masseødeleggelsesvåpen og regionale konflikter. Sannsynligheten for en større krig blir ansett som meget lav, men mindre

konflikter, særlig om adgang til naturressurser, anses som sannsynlige.

De gamle fiendebilder, med USA og NATO i spissen, lever fortsatt videre i russiske militære, politiske og akademiske miljøer, understreker Zysk:

- Mange mener at USA ønsker å motvirke Russlands gjenreisning. USA oppfattes som en strategisk konkurrent som ikke ønsker likeverdighet, men vil holde Russland mest mulig nede. Nærvær av amerikanske militære i Georgia og andre deler av Sentral-Asia tar man til inntekt for et slikt syn.

Fra Moskva ser altså verden slik ut:

Vi lever i en tid hvor betydningen av militær makt i internasjonal politikk har økt, der alle nasjoner prøver å øke sin innflytelse gjennom bruk av makt, og hvor militær makt er en naturlig del av utenrikspolitikken.

Her viser man blant annet til bruk av militære styrker i Bosnia, Kosovo, Afghanistan og Irak, samt den integrering av tidligere post-sovjetiske stater i den vestlige militæralliansen og nå sist, bygging av "rakettskjoldet" i Polen og Tsjekkia. ●